

FRANS KINGMA

Het balkon van de kokette Tosca

Ik was nog jong toen ik bij Tosca thuis kwam, te jong om te weten wat mijn motieven waren en wie voor het contact had gezorgd. We speelden samen op een immens grote zolder te midden van dozen, kasten met archieven, kleding en gipsen afgietsels van ledematen. Hoewel zij heel veel speelgoed had, veel meer dan ik, waren we het liefst bezig met de spullen die waren afgedankt en weggestopt op de bovenverdieping.

Haar vader was een notabele, steevast gekleed in een stemmig kostuum, pijp in de hand en sprak beschaafd Nederlands. In zijn werkkamer waren de muren bekleed met boeken, boeken en boeken, de wanden leken naar boven toe over te hellen. Ook was ik onder de indruk van zijn echtgenote, een strenge vrouw, zwarte haren en omhangen met sieraden. Hoe zij over mij dacht kreeg ik te horen toen ze eens met Tosca sprak: 'Het is goed, hij is hier *bienvenu*.'

Beide ouders hadden de gewoonte om op woensdagmiddag in de salon plaats te nemen en te luisteren naar een radio-uitzending van een opera. Daarbij wensten ze niet te worden gestoord. Het zag er onwerkelijk uit, twee volwassenen gezeten in groen beklede fauteuils, met gesloten ogen luisterend naar tragisch huilende mensenstemmen.

Meestal kwam ik op een van deze dagen. Voor mij waren het plezierige middagen, de ouders waren afwezig in de voorkamer met hun muzikale welbehagen, de andere kant van het herenhuis was voor de kinderen. Op een van deze middagen deed ik het voorstel om de ledematen te luchten.

We namen de armen en benen van zolder en legden ze op het balkon. Dat was onvoldoende, ik vond dat de ledematen moesten worden opgehangen. Tosca was enthousiast, ze haalde touw en we begonnen de voorwerpen van gips aan de spijlen van het balkon vast te maken. Er werd een hoofd gevonden en ook dat werd opgehangen. Daarna gingen we de tuin in om naar het ordeloze witgekleurde geheel van lichaamsdelen te kijken. Ze draaiden en bewogen heen en weer.

De week daarop kwam ik terug. Ik werd opgewacht door de moeder en kreeg te horen dat Tosca niet kwam spelen: 'We zullen het er verder niet over hebben, maar de vorige

keer was het niet *comme il faut*?

De bezoeken waren voorbij en ik durfde er niet over te praten, het contact met Tosca was afgelopen. Daarna heb ik haar nog één keer gezien. Het was een half jaar later, ze stond naast haar jongere zusje en vader in de Grote Kerk. Tussen mijn ouders in was ik aanwezig, maar mocht niet in de kist kijken en evenmin condoleren. Iemand merkte bewonderend op dat de oudste dochter 'koket' was, een typering waarvan ik de betekenis niet kon peilen, maar beseftte dat het iets was dat alleen voor vrouwen gold, voor bijzondere vrouwen.

Kort daarop vertrok de vader met beide dochters naar Zuid-Afrika en was Tosca voorgoed uit mijn leven verdwenen. Sindsdien is haar naam een geheimzinnige klank gebleven, een fragment, een gebroken fragment van gips met een gevoel dat voor een kind nog zonder woorden is, maar grenst aan verliefdheid.

De gelijknamige opera van Puccini heeft altijd een zekere bekoring op mij gehad, zonder dat ik dat aan anderen heb kunnen uitleggen. Toch heeft de eerste keer dat ik een *live* uitvoering van deze opera aanhoorde, me weinig genoeg bezorgd. Het vond plaats in de Parijse Opéra.

Met de gebruikelijke Franse nonchalance waren er te weinig plaatsbewijzen voor het publiek beschikbaar gesteld. Op de eerste dag van verkoop was ik 's ochtends vroeg om half vijf aanwezig, de Place de l'Opéra was nog in het donker gehuld, maar er slenterden al liefhebbers rond gehuld in sjaal en voorzien van wanten. Na enkele uren kon ik een kaartje aanschaffen, achterste rij in een zijloge.

Op de avond van de voorstelling had ik hoge verwachtingen, het imposante trappenhuis, de kleding en parfums van de gesoigneerde bezoekers, de glimlachende dames van de garderobe die *jumelles* verstrekten, minuscule toneelkijktjes. Ik kreeg mijn plek toegewezen en ontdekte dat ik slechts de uiterste hoek van het podium kon zien. Om iets van de handelingen te kunnen volgen moest ik op de schouder leunen van mijn buurman, zodat de essentiële onderdelen van de voorstelling voor mij onzichtbaar bleven. Ik had geen verrekijker nodig, maar een *périscopes*.

De uitvoering was miserabel en ik was teleurgesteld. Later deed ik mijn beklag bij een vriend. Hij glimlachte, zocht in zijn collectie en zette een aria-uitvoering op van Tosca, prachtig gezongen, met emoties die konden ontroeren. Ik had geen toneelvoorstelling nodig, het was een vroege opname van Maria Callas, *vissi d'arte, vissi d'amore*. Ik had iets teruggevonden.